

величиною суми коштів, прив'язаної до різних моментів часу, а також прогнозування майбутніх витрат і результатів. Подальші дослідження у цьому напрямку є перспективними стосовно достовірного прогнозування майбутніх витрат і результатів, а також обґрунтування можливості застосування процедури дисконтування у межах тривалих періодів часу.

1. *Аналіз вигід і витрат. Концепції і практика: Пер. з англ. / Ентоні Е. Боардмен, Девід Х. Грінберг, Ейдан Р. Вайнінг, Девід Л. Веймер.* – К.: Видавництво "АртЕк", 2003. – 568 с. 2. *Аукционек С.П. Современные буржуазные теории и модели цикла: критический анализ.* – М.: Наука, 1984. – 224 с. 3. *Бём-Баверк Е. Основы теории ценности хозяйственных благ / Австрийская школа в политической экономии: Пер. с нем.* – М.: Экономика, 1992. – С. 243–426. 4. *Богачев В.Н. Прибыль?!. (О рыночной экономике и эффективности капитала).* – М.: Финансы и статистика, 1993. – 287 с.; 5. *Загородній А.Г., Стадницький Ю.І. Менеджмент реальних інвестицій.* – К.: Т-во "Знання", КОО, 2000. – 209 с. 6. *Имитационные системы принятия экономических решений / К.А. Багриновский, Т.И. Конник, М.Р. Левинсон и др.* – М.: Наука, 1989. – 165 с. 7. *Ланге О. Теория воспроизводства и накопления: Пер. с польск.* – М.: Изд-во иностранной литературы, 1963. – 140 с. 8. *Лившиц В.Н. Выбор оптимальных решений в технико-экономических расчетах.* – М.: Экономика, 1971. – 255 с. 9. *Массе П. Критерии и методы оптимального определения капиталовложений: Пер. с франц.* – М.: Статистика, 1971. – 502 с. 10. *Осецький В.Л. Інвестиції та інновації: проблеми теорії і практики.* – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 412 с. 11. *Раяцкас Р.Л., Плакунов М.К. Экономические догмы и управленческая реальность.* – М.: Экономика, 1991. – 207 с. 12. *Риггс Дж. Производственные системы: планирование, анализ, контроль: Пер. с англ.* – М.: Прогресс, 1972. – 340 с. 13. *Стадницький Ю.І., Загородній А.Г., Поліщук В.І. Економічне обґрунтування та вибір оптимальних технологій.* – Львів: Центр Європи, 1997. – 115 с. 14. *Shenkman M.M. Investment strategies after the new tax act.* – N.Y.: John Wiley & Sons, Inc., 1994. – 289 p.

УДК 338

О.С. Старченко, О.С. Трегубов
Донецький національний університет

ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СТРУКТУР В УКРАЇНІ

© Старченко О.С., Трегубов О.С., 2007

Розглянуто основні заходи державної підтримки інноваційної діяльності в Україні. Одним з видів підтримки інноваційної діяльності в Україні є спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків. Проаналізовано результати діяльності всіх існуючих технологічних парків України. Запропоновано рекомендації щодо подальшого розвитку технопарків в Україні.

In the article the basic measures of state support of innovative activity in Ukraine are considered. One of types of support of innovative activity in Ukraine is the dedicated mode of activity of technological parks an investment and innovative. The results of activity of all existent technological parks of Ukraine are analyzed. Offered recommendations in relation to further development of technological parks in Ukraine.

Постановка проблеми

Протягом останнього десятиріччя найгострішими проблемами, які постають перед державою, є наукоємні виробництва, своєчасність упровадження наукових відкриттів, бюджетне фінансування академічної науки. Саме цей круг проблем примусив вчених шукати нові форми організації і фінансування науково-дослідної і науково-виробничої роботи, які відповідали б новим економічним умовам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз показав, що такою формою організації можуть стати технопарки як найефективніша система, яка відповідає новим державним задачам, ситуації дефіциту бюджетних коштів для

фінансування науки і забезпечення прийнятими у всьому світі фінансовими пільгами для науково-виробничих установ.

З метою стимулювання інновацій і впровадження наукових результатів у виробництво, а також апробації механізмів реалізації результатів досліджень у 1999г. Україні був прийнятий Закон "Про спеціальний режим інвестиційної і інноваційної діяльності технологічних парків". Відповідно до цього закону спеціальний режим інноваційної діяльності технопарків України містить такі основні положення:

- термін дії закону, гарантований державою, – 15 років (до 2014 р.);
- податок на прибуток і ПДВ не перераховується до бюджету, а зраховується на спеціальні рахунки виконавців і технопарку і використовується виключно в межах затверджених проектів;
- устаткування, матеріали, сировина, імпортовані в межах проекту (тобто те, що не випускається в Україні), звільняються від мита і ПДВ;
- валютні надходження при реалізації проектів не підлягають обов'язковому продажу; максимальний термін розрахунків по експортно-імпортних операціях збільшений з 90 до 150 днів.

Постановка цілей

Серед основних цілей статті є проведення критичного аналізу основних заходів державної підтримки інноваційної діяльності в Україні, зокрема аналізу результатів діяльності всіх існуючих технологічних парків України із спеціальним режимом інвестиційної і інноваційної діяльності. Іншою важливою ціллю статті є внесення обґрунтованих рекомендацій щодо подальшого розвитку технопарків в Україні.

Виклад основного матеріалу

Сьогодні в країні формально існує 15 технопарків:

1. *"Інститут монокристалів"* (м. Харків) має 56 учасників технопарку, з яких 24 є безпосередніми виконавцями 25-ти проектів, які сьогодні впроваджуються.

Найвідоміші проекти цього технопарку:

– інноваційний проект *"Розроблення цілісного циклу ресурсоенергозберігаючих екологічно чистих технологій та створення інноваційно-виробничого комплексу переробки полімерів потужністю 50 тис. т/рік"* виконавець ВАТ "Укрпластпк" (м. Київ);

– інноваційний проект *"Розроблення технології виготовлення, освоєння та організація промислового виробництва акцизних марок і документів суворого обліку на пластикових картках з високим ступенем захисту та системою централізованої персоніфікації"*, виконавець ДП поліграфічний комбінат "Україна" (м. Київ);

– Проект *"Організація виробництва і випуску літаків моделей АН-140, АН-74 ТК-300"*, виконавець Харківське державне авіаційне виробниче підприємство.

2. До складу технопарку *"Інститут електрозварювання ім. Є.О. Патона"* входять 36 учасників, 18 з яких є виконавцями 14 інноваційних та інвестиційних проектів.

Із 18 зареєстрованих інноваційних та інвестиційних проектів сьогодні впроваджується 14, більшість з яких є прибутковими.

Серед учасників технологічного парку "Інститут електрозварювання ім. Є.О. Патона" найбільшим є:

– ВАТ "Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат" (м. Дніпропетровськ), яке впроваджує інноваційний проект *"Розробка та впровадження енергоефективної і ресурсоощадної технології попереднього збагачення дрібно-дробленої руди методом сухої магнітної сепарації та технології магнітно-флотаційного доведення концентрату з метою постачання на внутрішній та зовнішній ринки металургійної сировини з вмістом заліза 69-70%";*

– ВАТ "Каховський завод електрозварювального устаткування" (м. Каховка), впроваджує інноваційний проект *"Створення нових технологій контактного зварювання, розробка і організація випуску гами сучасних машин для контактного зварювання, зокрема для зварювання високоміцних залізничних рейок і хрестовин".*

3. *Технологічний парк "Вуглемаш"* (м. Донецьк) налічує 39 учасників. Із 13 зареєстрованих інноваційних та інвестиційних проектів на сьогоднішній день впроваджується 12, з яких по 7-ми задекларовано прибуток.

ВАТ "Краматорський завод важкого верстатобудування"(м. Краматорськ), впроваджує інноваційний проект "Розроблення та організація виробництва ряду безцентровотокарних верстатів під заготівки 6-360 мм високоміцних сталей та сплавів".

4. В технологічному парку "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка" (м. Київ) налічується 10 учасників, дочірніх та спільних підприємств, 4 з яких є виконавцями 3 інноваційних та інвестиційних проектів, найбільшим з яких є інвестиційний проект "Створення автомобілебудівного комплексу з використанням сенсорних систем контролю технологічних процесів збирання та пофарбування, комп'ютерної і оптичної діагностики", виконавцем якого є ТОВ "Торговий дім "Кримські автомобілі".

5. Технологічний парк "Українські інформаційні технології" ("Укрінфотех") (м. Київ) має 23 учасники, з яких тільки 3 є виконавцями 3 інноваційних проектів, початок впровадження яких приходить на кінець 2003, але виробництво інноваційної продукції в технопарку "Укрінфотех" загалом є збитковим.

6. До складу технологічного парку "Інститут технічної теплофізики" (м. Київ) входить 12 учасників, з яких тільки 1 почав її провадження 1 інноваційного проекту, який поки що також є збитковим.

7. До складу технологічного парку "Інтелектуальні інформаційні технології" складу входять 17 учасників. Технопарк поки що має лише 1 зареєстрований проект, який ще не впроваджується.

8. Перші три проекти технопарку "Київська політехніка", до складу якого входять 7 учасників, було зареєстровано тільки в кінці 2004 року.

Відповідно до Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо спеціального режиму інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків", 1 січня 2005 було зареєстровано ще 7 нових технопарків:

- 1) "Агро-технопарк" (м. Київ);
- 2) "Еко-Україна" (м. Донецьк);
- 3) "Наукові і навчальні прилади" (м. Суми);
- 4) "Текстиль" (м. Херсон);
- 5) "Ресурси Донбасу" (м. Донецьк);
- 6) "Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій" (м. Одеса);
- 7) "Яворів" (Львівська область, м. Яворів).

Проте тільки 4 з 15 є прибутковими, це технопарки:

- "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка і сенсорна техніка" (Інститут фізики і напівпровідників, Київ);
- "Інститут електрозварювання ім. Е.О.Патона" (Київ);
- "Інститут монокристалів" (Харків);
- "Вуглемаш" (Донецьк).

Результати діяльності деяких технопарків України представлені в таблиці.

Починаючи з 1992 р. було прийнято ряд законів, що регламентують правову охорону інтелектуальної власності, науково-технічну інформацію, наукову і науково-технічну експертизу, вищу освіту, діяльність Національної академії наук України. З метою створення механізму реалізації законів Кабінетом Міністрів України приймалися відповідні ухвали, державні програми. Сьогодні в Україні практично сформовано законодавче поле, що визначає правові основи розвитку наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності.

Інноваційна діяльність технопарків відповідає промислово-інвестиційній політиці, визначеній у Програмі Уряду "Назустріч людям", згідно з якою передбачається створити необхідні умови для розвитку інноваційних структур.

Відміна спеціального режиму роботи технопарків приведе до того, що ефективні інноваційні проекти взагалі не виконуватимуться, внаслідок чого не буде відповідних надходжень до держбюджету. Більше того, результатом відміни спеціального режиму інноваційної діяльності технопарків буде також втрата довіри зарубіжних і вітчизняних інвесторів до стабільності нормативно-правової бази інноваційної діяльності в Україні і припинення їх участі у фінансуванні ризикових інноваційних проектів, що приведе до зменшення інноваційної діяльності загалом.

Результати діяльності деяких технопарків в Україні

Технопарк	Зареє-стро-вано проєктів	Виконує-ться проєктів	Випуск інноваційної продукції за 2000-2004рр., млн.грн.	Подат-кові пільги, млн.грн.	Експорт інноваційної продукції, млн.грн.	Перерахо-вано до бюджету, млн.грн.	Створено нових робочих місць
Інститут електрозва-рювання	18	14	2198	143	335	179	1018
Інститут монокристалів	25	25	1426	206	216	65	866
Інститут фізики і напів-проводників	3	3	208	32	31	7	238
Вуглемаш	13	12	15,5	3,2	0	1	73
Інші	5	4	8,5	2,8	0	0	179
Разом	64	58	3856	387	582	252	2374

Висновки

Проаналізувавши досвід діяльності зарубіжних технопарків, для України можна сформулювати такі рекомендації:

- вжити заходи щодо скорочення термінів розгляду і реєстрації інноваційних та інвестиційних проєктів;
- удосконалення форм участі технопарків у прискоренні інноваційного циклу «наука–технологія–виробництво–споживання»;
- відмовитися від практики припинення дії норм діючих законів про пільгове оподаткування наукової і інноваційної діяльності;
- необхідно розробити єдину методологію визначення ефективності роботи технопарків та інших інноваційних структур;
- скоротити обсяги та терміни виконання проєктів, які мають низьку бюджетну ефективність;
- сприяти діяльності технологічних парків та інших інноваційних структур;
- проводити моніторинг розвитку пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, їх уточнення і коректування відповідно до розроблених прогнозів з урахуванням критеріїв ЄС;
- скеровувати частину коштів, одержаних від приватизації державного майна, на фінансову підтримку інноваційної діяльності підприємств, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;
- поновити в бюджетній класифікації державного бюджету України окремий розділ "Фінансування наукової і науково-технічної діяльності";
- з метою поліпшення системи управління науковою і науково-технічною сферою, розвитку і фінансування відповідної інфраструктури необхідно збільшити не менше ніж удвічі чисельність працівників центрального апарату Міністерства освіти і науки України, що займається питаннями державного управління науковою, науково-технічною і інноваційною діяльністю;
- розробити і погодити з Національним банком України систему підтримки, зокрема податкової, націленої на розвиток в Україні П'ятого та Шостого технологічних устроїв.

Перспективи подальших досліджень

У подальших дослідженнях планується проведення узагальнення досвіду функціонування технопарків в інших країнах. Також передбачається розробити єдину методологію визначення ефективності роботи технопарків та інших інноваційних структур.

1. Валдайцев С. В., Мотовилов О. В., Платонов В.В., Молчанов Н.Н., Евстафьев Д.С. *Управление исследованиями, разработками и инновационными проектами: Учеб. пособие / Санкт-Петербургский гос. ун-т / С.В. Валдайцев (ред.). — СПб. : Издательство С.-Петербургского ун-та, 1995. — 208 с.* 2. Демьохін В. А. *Інноваційна політика держави: проблеми інтелектуальної власності // Економіка і прогнозування. — 2005. — N 2. — С. 37–44.* 3. Завлин П. Н., Кузнецова И. А., Казанцев А. К., Васин В. А., Соловьев А. П. *Инновационный менеджмент: Справочное пособие /*

П.Н. Завлин (ред.). — СПб. : Наука, 1997. — 560с. 4. Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної і інноваційної діяльності технологічних парків"(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002, N 33, ст.238). 5. Мазур А. А., Осадчая Н. В. Современные инновационные структуры // Наука та інновації. — 2006. — 2. — № 1. — С. 90–96. 6. Мазур А. А. Новый этап в жизни украинских технопарков // Наука та інновації. — 2006. — 2. — № 2. — С. 102–112. 7. [Осинов С. И. Пятая структурная программа Европейского общества // Тематический раздел: Экономика образования. Университетское управление. 1998. № 4\(7\). – С. 43–48.](#)

УДК 330.322:330.341.1

М.В. Стирський

Львівський національний університет імені Івана Франка

ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ У СТРУКТУРІ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКА МОДЕЛЬ

© Стирський М.В., 2007

Здійснено порівняльний аналіз тенденцій розвитку ринку венчурного капіталу у європейських країнах. Зазначено, що європейські венчурні інститути орієнтуються на впровадження не стільки технологічних, скільки організаційно-управлінських інновацій. Як можлива причина вказаної ситуації розглядається відсутність повноцінного ринку акцій фірм сектора високих технологій. Виокремлено головні особливості української моделі венчурного інвестування та проблеми, пов'язані з її реалізацією. Вказано перспективні напрями оптимізації правового середовища фінансування інноваційних проектів в Україні.

The comparative analysis of tendencies of development of the venture capital market in the European countries is carried out. It is specified, that European venture institutes are guided by introduction not so much technological, how many organizational-administrative innovations. As the possible reason of the specified situation absence of the high-grade stock market of firms of high technologies sector is considered. The main features of the Ukrainian model of venture investments and the problems connected with its realization are certain. It is specified perspective directions of optimization of the legal environment of innovative projects financing in Ukraine.

Постановка проблеми

Конкурентоспроможність у світовому вимірі та перспективи економічного розвитку більшості країн сьогодні великою мірою визначаються масштабами інноваційних процесів. Особливої ваги проблема інновацій набуває для національних економік з яскраво вираженою експортною орієнтованістю та залежністю від імпорту сировини. За цих умов інтерес до апробованих ефективних моделей фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності є не випадковим.

Традиційно новостворювані фірми-носії принципово відмінних технологічних чи управлінських ідей та діючі підприємства, науково-технічні розробки яких найближчим часом можуть втілитись у конкретний продукт, належать до кола проблемних з погляду можливостей акумуляції інвестиційних ресурсів. Справді, ринок інновацій чи не найкраще ілюструє проблему несприятливого вибору, породжену асиметричністю інформації: володіючи неповним обсягом знань про особливості пропонованих проектів, потенційні кредитори та фінансові інвестори приписують їм однаковий рівень ризику. Як наслідок, вони виявляються нездатними виокремити ідеї, спроможні досягти фінансового успіху, із загальної маси здебільшого малоприбуткових чи навіть збиткових проектів, що автоматично здорожчує їхнє фінансування. Це, своєю чергою, спричиняє витіснення з ринку дійсно перспективних нововведень і стимулює пропозицію проектів з високою ймовірністю втрати залучених коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Хоча економічною наукою та практикою і відпрацьовано деякі технології, покликані якщо не усунути асиметрію інформації цілком, то принаймні пом'якшити її наслідки, їх застосування щодо